

صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

معاونت سیاسی

اداره پژوهش های سیاسی

بررسی رخدادهای ایران پس از انقلاب اسلامی (۱۰)

سال دهم انقلاب - ۱۳۶۷

فرآورده‌های خبری و تولیدات پژوهشی در بخش های زیر در دسترس است:

– وب سایت خبرگزاری صداوسیما (سرویس پژوهش) <http://www.iribnews.ir>

پژوهشگر: دارابی

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۳	مقدمه
۴	اهم رخدادهای سال دهم انقلاب
۵	انتخابات سومین دوره مجلس شورای اسلامی
۵	سقوط فاو
۶	دور دوم رویارویی دریایی آمریکا و ایران
۶	پیشروی‌های دشمن در خاک ایران
۷	حمله آمریکا به هواپیمای مسافربری ایران
۷	پذیرش قطعنامه ۵۹۸ و برقراری آتش بس
۹	تجدید بیعت امت با امام
۹	شکست منافقین در عملیات مرصاد
۱۱	استعفای نخست وزیر
۱۲	پیام تاریخی بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران به رهبر بلوک شرق
۱۳	فتوای امام درباره نویسنده کتاب موهن آیات شیطانی و قطع رابطه ایران و انگلیس
۱۴	جمع بندی

بهمن‌امسال، انقلاب اسلامی ایران چهل ساله می‌شود. این انقلاب در چهار دهه گذشته با مسائل و حوادث گوناگونی مواجه بوده و در عین حال دستاوردهای بسیاری داشته است. برای فهم قدرت و عظمت انقلاب، شناخت زمینه‌های شکل‌گیری و ویژگی‌های منحصر به فرد آن و وقایعی که از سر گذرانده ضروری است. بر این اساس بنا داریم در چهل شماره، تاریخ ۴۰ ساله انقلاب را بررسی کنیم. این شماره به تحولات و مسائل سال دهم انقلاب اختصاص دارد. پذیرش قطعنامه ۵۹۸ و پایان دفاع هشت ساله، حمله آمریکا به هواپیمای مسافربری ایران، شکست سنگین منافقین در عملیات مرصاد و حکم امام(ره) علیه نویسنده کتاب آیات شیطانی از مهم‌ترین رخداد های سال ۱۳۶۷ بود.

تدابير و اقدامات مهم

پذيرش قطعنامه ۵۹۸

عقب راندن منافقان در مرصاد

ارسال پيام به رهبر بلوک شرق

فتوا عليه نويسنده کتاب موهن آيات
شیطانی

برگزاری انتخابات دوره سوم مجلس
شورای اسلامی

تشديد فشار دشمن عليه انقلاب اسلامی

سقوط فاو و پیشروی عراق در خاک
ایران

رویارویی دریایی آمریکا با ایران

حمله موشکی آمریکا به هواپیمای
مسافربری ایران

■ انتخابات سومین دوره مجلس شورای اسلامی

انتخابات سومین دوره مجلس شورای اسلامی در آخرین سال جنگ تحمیلی برگزار شد. دو تشکل مهم و فعال "جامعه روحانیت مبارز تهران و مجمع روحانیون مبارز" در این انتخابات شرکت داشتند. در مرحله اول انتخابات (۱۹ فروردین ۱۳۶۷) ۱۸۰ نفر و در مرحله دوم (۲۳ اردیبهشت ۱۳۶۷) ۸۲ نفر به مجلس راه یافتند.

در زمان انتخابات سومین دوره مجلس شورای اسلامی، فعالیت تنها حزب رسمی کشور یعنی حزب جمهوری اسلامی، تعطیل و سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی نیز منحل شده بود. در این زمان هفت گروه و تشکل مهم در انتخابات فعالیت می‌کردند: جامعه روحانیت مبارز، مجمع روحانیون مبارز، دفتر تحکیم وحدت، خانه کارگر، انجمن اسلامی معلمان ایران، انجمن اسلامی وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و انجمن اسلامی مدرسین دانشگاه‌ها. با توجه به فضای تبلیغاتی حاکم بر انتخابات و شعارهای عدالت‌خواهانه مجمع روحانیون مبارز، جناح به اصطلاح چپ توانست به پیروزی چشم‌گیری در انتخابات دست یابد؛ به طوری که تقریباً دو سوم کرسی‌های مجلس سوم را نیروهای متمایل به این جناح اشغال کردند. دو جناح راست و چپ بر سر مسایل اقتصادی و روابط خارجی اختلاف نظر داشتند و بعضاً هنگام تصویب برخی قوانین مانند طرح تثبیت تعداد کاندیداها در هر انتخابات مقابل هم قرار می‌گرفتند.^۱

اولین جلسه مجلس سوم، هفتم خرداد ۱۳۶۷ برگزار شد. اکبر هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس بود و پس از انتخاب وی به ریاست جمهوری، مهدی کروبی ریاست مجلس را بر عهده گرفت. پس از بازنگری قانون اساسی در سال ۱۳۶۸، نام نهاد قانونگذاری از "مجلس شورای ملی" به "مجلس شورای اسلامی" تغییر یافت.

■ سقوط فاو

ارتش عراق ۲۸ فروردین ۱۳۶۷ به فاو حمله کرد و دو روز بعد آن را پس گرفت. یحیی رحیم‌صفوی، از فرماندهان ارشد سپاه در دوران دفاع مقدس، سقوط فاو را ناشی از کمک اطلاعاتی آمریکا و غافل‌گیری نیروهای ایرانی می‌داند و می‌گوید ارتش عراق با پشتیبانی اطلاعاتی آمریکایی‌ها و سه برابر توان رزمی به نیروهای ما حمله و علاوه بر پشتیبانی آتش توپخانه و هوایی از بمباران شیمیایی آن هم از نوع سیانور استفاده کرد. حسن روحانی هم که آن زمان فرمانده قرارگاه پدافند بود، معتقد است جاسوسی منافقین و همین‌طور تغییر جبهه اصلی از جنوب به غرب از جمله علل سقوط فاو بود.

۱. محمد علی زندی، مجلس شورای اسلامی دوره سوم، <http://pajoohi.ir/>

■ دور دوم رویارویی دریایی آمریکا و ایران

همزمان با حمله عراق برای تصرف فاو، دور دوم جنگ‌های دریایی ایران و آمریکا آغاز شد.^۱ آمریکا ۲۹ فروردین ۱۳۶۷ چند روز بعد از برخورد ناوچه جنگی «ساموئل رابرتز» با مین^۲ به سکوهای نفتی سلمان، نصر و مبارک حمله کرد، اما با مقاومت نیروی دریایی ایران مجبور به عقب‌نشینی شد. نیروهای آمریکایی در مرحله دوم با به کارگیری سه رزم ناو، شش فروند هواپیما و چند فروند بالگرد حمله خود را آغاز کردند. در این نبرد نابرابر ۵۶ نفر از رزمندگان در ناوچه‌های جوشن، سهند و سیلان بعد از چند ساعت نبرد با ناوها، هواپیماها و بالگردهای آمریکایی شهید شدند.^۳

معاونت سیاسی
گداوتیما

■ پیشروی‌های دشمن در خاک ایران

عراق که فروردین ۱۳۶۷ فاو را بعد از دو سال و اندی پس گرفته بود، چهارم خرداد به شلمچه حمله کرد. پیش از آن (۲۵ اردیبهشت) با استفاده از هواپیماهای پیشرفته سوپراتاندارد فرانسوی و بمباران جزیره خارک، صدور نفت ایران را هدف قرار داده بود.^۴ در پی این رخدادها، امام(ره) به پیشنهاد رئیس‌جمهور (آیت‌الله خامنه‌ای) حجت‌الاسلام هاشمی رفسنجانی را به جانشینی فرماندهی کل قوا منصوب کردند. اولین طرح ستاد فرماندهی کل قوا، اجرای عملیات «بیت‌المقدس ۷» برای بازپس‌گیری شلمچه بود. علی‌رغم پیشروی خوب رزمندگان، پاتک سنگین عراق، عملیات را به شکست کشاند. عراق در ادامه حملات خود، در محور **ماووت** وارد عمل شد و قسمت‌هایی از این مناطق را از تصرف نیروهای خودی درآورد. رژیم بعث همچنین به همراه منافقین به **مهران** حمله کرد و چندی بعد با استفاده گسترده از سلاح شیمیایی **جزایر مجنون** را از تصرف نیروهای ایرانی درآورد. نیروهای دشمن شهر **دهلران** را نیز به تصرف خود درآوردند و ۲۵ تیر با پیشروی در شمال شرقی مهران از مرزهای بین‌المللی عبور کردند و در خاک ایران مستقر شدند.^۵

۱. نخستین برخورد تأیید شده میان ایران و آمریکا از زمان آغاز عملیات اسکورت نفتکش‌ها، غرق کشتی تدارکاتی "ایران اجر" بود. در این حمله ۵ ملوان ایرانی شهید و حدود ۲۶ نفر از خدمه این کشتی اسیر شدند. ۱۶ مهرماه هم سه فروند هلی‌کوپتر آمریکایی با چهار فروند قایق ایرانی در جنوب غربی جزیره فارسی رود رو شدند. در جریان این عملیات، یک فروند هلی‌کوپتر آمریکایی سرنگون شد، سه فروند از قایق‌ها غرق شد و پنج نفر از سرنشینان آن به شهادت رسیدند. شش نفر هم که زنده مانده بودند به اسارت تفنگداران دریایی درآمدند. برای تلافی این عملیات بی‌سابقه آمریکا، یک هفته بعد کشتی آمریکایی "سانگاری" که پرچم "لیبریا" در آب‌های کویت لنگر انداخته بود، به وسیله موشک‌های کرم ابریشم هدف قرار گرفت و فردای آن روز هم نفتکش "سی‌ایل سیتی" که تحت حفاظت ناوهای آمریکایی بود، مورد اصابت موشک‌های ایرانی واقع شد. این مورد، اولین حمله مستقیم ایران به کشتی تحت پرچم ایالات متحده بود. ۲۷ مهرماه چهار ناوشکن آمریکایی به جزیره "رستم" که پایانه نفتی "رشادت" در آن قرار داشت حمله کردند. گروهی از تفنگداران آمریکایی هم به میدان نفتی "رسالت" واقع در ۹ کیلومتری جزیره رستم حمله و آن را تخریب کردند. (پایگاه اطلاع‌رسانی دفاع مقدس،

<http://www.fatehan.ir/page.aspx?pid=۳۳۱>

۲. ۲۵ فروردین ۱۳۶۷

۳. پایگاه اطلاع‌رسانی نیروی دریایی ارتش، <http://aja.ir/Portal/home/?news/>

۴. مطالب این بخش برگرفته از کتاب پایان جنگ، سیری در جنگ ایران و عراق؛ نوشته محمد درودیان؛ چاپ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، ۱۳۷۸ می‌باشد.

۵. ایرنا، ۱۳۹۶/۲/۲۵

۶. پس از این ناکامی‌ها در سه ماه ابتدایی سال ۶۷، برخی‌ها بر لزوم محاکمه و برخورد با مقصران این شکستها تاکید داشتند. آیت‌الله خامنه‌ای رئیس‌جمهور وقت و حجت‌الاسلام و المسلمین هاشمی رفسنجانی که موافق اصل نظام تشویق و تنبیه و دادگاه‌های به سبک جدید بودند، این جو (محاکمه چند نفر به عنوان

■ حمله آمریکا به هواپیمای مسافربری ایران

دوازدهم تیر ۱۳۶۷ (۳ ژوئیه ۱۹۸۸ میلادی) پرواز مسافربری تهران - دوی به علت اصابت دو موشک هدایت شونده از ناو «وینسنس» آمریکا، در خلیج فارس سقوط کرد. ۶۶ نفر از ۲۹۰ سرنشین این هواپیما کودک بودند. فرمانده «ناو وینسنس» اصرار داشت که برای محافظت از کشتی و خدمه‌اش "تصمیم مناسب" گرفته و به هواپیمای ایرانی شلیک کرده است. اما نوارهای صوتی به دست آمده از مرکز اطلاعات کشتی و اظهارنظر بیش از ۱۰۰ کارشناس و شاهد، ادعای راجرز را رد می‌کند.^۱ گفته می‌شود کاپیتان دیوید کارلسون از ناو «یو.اس.اس سایدز» در نزدیکی ناو وینسنس، متوجه غیر نظامی بودن هواپیما شده بود، اما زمانی که بحث بین فرماندهان دو ناو در این خصوص در گرفته بود، راجرز موشک‌ها را پرتاب کرد. به باور تحلیل‌گران مستقل حتی اگر این هواپیما، اف-۱۴ بود، (در آن زمان) فقط برای مبارزه هوا به هوا مورد استفاده قرار می‌گرفت و تهدید ناچیزی علیه وینسنس به شمار می‌آمد.^۲

دولت آمریکا هرگز مسئولیت این حادثه را بر عهده نگرفت و بابت آن عذرخواهی نکرد.^۳ آمریکایی‌ها مدعی غیر عمدی بودن این حمله شدند اما افسر سابق جنگ روانی در ارتش آمریکا می‌گوید این حادثه با هدف تحریک ایران به جنگ با آمریکا بود. اسکات بنت معتقد است: "این ادعا که حمله ناو آمریکایی به هواپیمای مسافربری ایران تصادفی بوده است، توهین محض به شعور تک تک کسانی است که در ارتش به ویژه به عنوان افسر خدمت کرده‌اند."^۴

نکته جالب این است که وینسنس در زمان وقوع حادثه و ارتکاب جرم، در داخل آب‌های ایران مشغول درگیری با ناوچه‌های ایرانی بود. مقامات ارشد پنتاگون که نگران بودند نقض آشکار حقوق بین‌الملل باعث تحقیر آنها شود، در این مورد دروغ گفتند اما چهار سال بعد، رئیس ستاد ارتش آمریکا در برنامه "شبانه" شبکه ای بی سی، پذیرفت که وینسنس در زمان شلیک موشک به هواپیمای ایرانی در آب‌های ایران بود.^۵

■ پذیرش قطعنامه ۵۹۸ و برقراری آتش بس

ایران دو روز مانده به سالروز صدور قطعنامه ۵۹۸، آن را پذیرفت و جنگ هشت ساله عراق علیه ایران رسماً به پایان رسید. جمهوری اسلامی ایران ۲۶ تیر ۱۳۶۷ به دبیرکل سازمان ملل اطلاع داد به منظور جلوگیری از کشتار و برقراری عدالت و استقرار صلح در منطقه و جهان، قطعنامه ۵۹۸ را می‌پذیرد. قطعنامه ۱۰ ماده‌ای ۵۹۸ با یک مقدمه و ده بند، هشتمین قطعنامه شورای امنیت درباره جنگ عراق علیه ایران بود که در آن شورای امنیت، اولین بار با تشخیص نقض صلح در جنگ

مقصران شکست‌های اخیر) را کنترل کردند. (پایگاه اینترنتی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، «قصور بدون مقصر»، ۱۳۹۴/۲/۸، <http://farsi.khamenei.ir/ndata/news>)

۱. <http://alt-f4.org/img/seaoflies.html>

۲. <https://libcom.org/blog/road-lockerbie-iran-flight-۱۰۰۱۲۰۱۶-۶۵۵>

۳. بیل کلینتون رئیس جمهور آمریکا در سال ۱۹۹۶، از این حادثه ابراز تاسف و با پرداخت حدود ۱۳۲ میلیون دلار غرامت جبران خسارت موافقت کرد.

۴. العالم، ۱۳۹۷/۴/۱۴

۵. http://www.slate.com/articles/news_and_politics/war_stories/۲۰۱۴/۰۷/the_vincennes_downing_of_iran_air_flight_۶۵۵_the_united_states_tried_to.html

عراق و ایران، نظر ایران را قبول کرد و از دبیرکل خواست با مشورت ایران و عراق، هیئت بی‌طرفی را برای تحقیق درباره مسئولیت درگیری تعیین کند.^۱

به فرموده رهبر معظم انقلاب، این قطعنامه "سندی است که شعار دفاع مقدس ما در آن تأمین گردیده بود و اجرای کامل آن، دشمن را به شکست قطعی می‌رسانید و لذا هرگز جمهوری اسلامی آن را رد نکرد. آنچه برای ایران اسلامی مطرح و موجب عدم شتاب در قبول آن می‌شد، اصرار بر تنبیه متجاوز به قدر کافی در میدان‌های نبرد و نیز بی‌اعتمادی در اجرای میثاق‌های بین‌المللی توسط قدرت‌های بزرگ بود."^۲

در پی قبول قطعنامه ۵۹۸، بنیانگذار جمهوری اسلامی در پیامی (که به بهانه سالروز کشتار زائران ایرانی در مکه منتشر شده بود) سیاست جدید در قبال جنگ تحمیلی و علل پذیرش قطعنامه را تشریح کردند. در پیام امام(ره) که ۲۹ تیر منتشر شد، آمده است: "... و اما در مورد قبول قطعنامه که حقیقتاً مسئله بسیار تلخ و ناگواری برای همه و خصوصاً برای من بود، این است که من تا چند روز قبل معتقد به همان شیوه دفاع و مواضع اعلام شده در جنگ بودم و مصلحت نظام و کشور و انقلاب را در اجرای آن می‌دیدم؛ ولی به واسطه حوادث و عواملی که از ذکر آن فعلاً خودداری می‌کنم، و به امید خداوند در آینده روشن خواهد شد و با توجه به نظر تمامی کارشناسان سیاسی و نظامی سطح بالای کشور، که من به تعهد و دلسوزی و صداقت آنان اعتماد دارم، با قبول قطعنامه و آتش‌بس موافقت نمودم؛ و در مقطع کنونی آن را به مصلحت انقلاب و نظام می‌دانم. ... اکیداً به ملت عزیز ایران سفارش می‌کنم که هوشیار و مراقب باشید، قبول قطعنامه از طرف جمهوری اسلامی ایران به معنای حل مسئله جنگ نیست. با اعلام این تصمیم، حربه تبلیغات جهانخواران علیه ما کند شده است؛ ولی دورنمای حوادث را نمی‌توان به طور قطع و جدی پیش بینی نمود. و هنوز دشمن از شرارت‌ها دست برنداشته است؛ چه بسا با بهانه‌جویی‌ها به همان شیوه‌های تجاوزگرانه خود ادامه دهد. ما باید برای دفع تجاوز احتمالی دشمن آماده و مهیا باشیم. من باز می‌گویم که قبول این مسئله برای من از زهر کشنده‌تر است؛ ولی راضی به رضای خدایم و برای رضایت او این جرعه را نوشیدم. و نکته‌ای که تذکر آن لازم است این است که در قبول این قطعنامه فقط مسئولین کشور ایران به اتکای خود تصمیم گرفته‌اند و کسی و کشوری در این امر مداخله نداشته است."^۳

محسن رضایی، فرمانده وقت سپاه پاسداران می‌گوید: دو نگاه در خصوص قطعنامه ۵۹۸ وجود داشت؛ در نگاه مقایسه‌ای بین این قطعنامه و دیگر قطعنامه‌های شورای امنیت در این خصوص، قطعنامه ۵۹۸ تا حدودی به نفع ایران تعبیر شد و به همین سبب مورد پذیرش مقامات قرار گرفت. براساس نگاه دوم، وضع نظامی در سال‌های اواخر جنگ، به گونه‌ای بود که ایران در موضع ضعف قرار گرفت. ادامه جنگ در چنین صورتی کاملاً به زیان ایران بود، بنابراین بهترین راه ممکن برای جلوگیری از ضررهای احتمالی آتی، پذیرش قطعنامه ۵۹۸ بود.^۴

۱. موسسه مطالعات و پژوهش‌های سیاسی، قطعنامه ۵۹۶، <http://ir-psri.com/Show.php?Page=ViewArticle&ArticleID=۱۵۶۲>

۲. پیام به مناسبت نهمین سالگرد تحمیلی ۱۳۶۸/۰۶/۳۰

۳. صحیفه امام، جلد ۲۱، صص ۱۰۰-۷۴

۴. تاریخ ایرانی، ۲۷ تیر ایران قطعنامه ۵۹۸ را پذیرفت، <http://tarikhirani.ir/fa/events/۲۳۵/EventsDetail>

هنوز دو ساعت از اعلام خبر پذیرش قطعنامه ۵۹۸ شورای امنیت سازمان ملل متحد نگذشته بود که جنگنده‌های رژیم عراق، بیمارستان و مراکز نظامی دزفول را بمباران کردند؛ آنان چند روز بعد با استعدادی معادل چهار برابر روزهای نخستین جنگ تحمیلی، دوباره به ایران حمله کردند. این حملات باعث شد عملیات گسترده پدافندی غدیر به صورت کاملاً تعجیلی طرح‌ریزی و دوم مرداد ۱۳۶۷ اجرا شود. رزمندگان در این عملیات، قوای بعثی را به مرزهای بین‌المللی عقب راندند.^۱ سرانجام دولت‌های جمهوری اسلامی ایران و عراق به دبیرکل سازمان ملل اطلاع دادند که با پیشنهاد برقراری آتش‌بس موافقت می‌کنند. آتش بس رسماً از ۲۹ مرداد (بیستم اوت ۱۹۸۸) در طول مرزهای دو کشور اجرا شد.^۲

■ تجدید بیعت امت با امام

بعد از اعلام تصمیم امام(ره) در خصوص پذیرش قطعنامه و همزمان با عید غدیر خم (۱۱ مرداد ۱۳۶۷) گروه‌های مختلف مردم در راهپیمایی عظیم «بیعت با امام» شرکت کردند.^۳ این بیعت در حالی انجام شد که تبلیغات گسترده در خصوص رویگردانی مردم از انقلاب و رهبری در دستور کار رسانه‌های ضد انقلاب در سطح جهان بود. حمایت گسترده مردم از تصمیم امام و حضور آنها در راهپیمایی تجدید بیعت با امام ثابت کرد پیوند الهی امت با امام در اوج صلابت و پایداری است و مردم برای صیانت از دستاوردهای انقلاب و حفظ ساختار نظام، علی‌رغم ناهنجاری‌ها و کاستی‌های موجود، مصمم و استوار هستند.^۴

■ شکست منافقین در عملیات مرصاد

کمتر از یک هفته پس از پذیرش قطعنامه ۵۹۸، منافقین با همکاری رژیم بعث به خاک ایران حمله کردند.^۵ منافقین پس از تصرف کرد، حرکت خود را به سمت اسلام‌آباد غرب آغاز و به محض رسیدن به شهر، برق و ارتباط مخابراتی شهر را قطع کردند. نیروهای عملیات منافقین که حدود چهار هزار و ۵۰۰ نفر برآورد شدند، در قالب تیپ‌های ۲۰۰ نفره، با تانک‌های برزلی بسیار پیشرفته با ۸۰ آمبولانس و صدها خودروی سبک، دو کامیون اسلحه، آزمایشگاه و بیمارستان‌های صحرائی و بسیار مجهز وارد ایران شده بودند. آنها تحت عملیات "فروغ جاویدان" بعد از اسلام‌آباد راهی کرمانشاه بودند که در ۳۰ کیلومتری کرمانشاه در گردنه چارزبر که بعدها به تنگه مرصاد معروف شد با مقاومت رزمندگان مواجه و متوقف شدند. شهید علی صیاد شیرازی فرماندهی عملیات مرصاد را بر عهده داشت.^۶

۱. خبرگزاری دفاع مقدس، ۱۳۹۶/۵/۲

۲. روزنامه جمهوری اسلامی؛ ۱۳۶۷/۵/۲۹

۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۷/۵/۱۱

۴. موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، سیره عملی امام در مواجهه با قطعنامه ۵۹۸، ۱۳۹۷/۴/۲۶، <http://www.imam-khomeini.ir>

۵. پیشروی منافقین به دلیل تمرکز نیروهای ایرانی در جبهه جنوب بود؛ ارتش عراق به رغم پذیرش قطعنامه از سوی ایران، با حمله به خوزستان تا جاده اهواز - خرمشهر پیشروی کرده و خرمشهر را در معرض تهدید قرار داده بود.

۶. شهید صیاد شیرازی درباره ورود منافقین و مطلع شدن از حمله آنها می‌گوید: «... یک دفعه ساعت ۸/۳۰ شب از ستاد کل به من زنگ زدند و گفتند: دشمن از سرپل ذهاب، گردنه پاتاق با سرعت به جلو می‌آید. همین جوری سرش را انداخته پایین می‌آید. من گفتم: کدام دشمن؟! اگر تنها از یک محور می‌آید، پس

تلفات منافقین در این عملیات حدود سه هزار کشته و زخمی بود. براساس اعترافات دستگیرشدگان و عکس‌هایی که از اجساد شناسایی شده تهیه شد حداقل ۳۳ نفر از مجموع ۵۱ نفر هیئت اجرایی منافقین، در این عملیات حضور داشتند که ۱۶ نفر آنان کشته شدند.^۱ تحکیم ثبات نظام، شناخته شدن دوست از دشمن و تصفیه عناصر مردمی از ضد مردمی و تحکیم وحدت و تبلور مشارکت عمومی و همبستگی ملی از دستاوردهای عملیات مرصاد است.^۲

چه جور دشمنی است؟! گفتند: نمی‌دانیم. گفتند: همین طور آمده الان هم به کرد رسید و کرد را هم گرفتند. چون بعد از پاتاق، می‌شود کرد، بعد از کرد، می‌شود اسلام‌آباد غرب و سپس نیز می‌آیند به کرمانشاه. گفتیم: این چه جور دشمنی است؟ گفتند: ما هیچی نمی‌دانیم..... آخر گفتیم: فقط به هواپیما بگویید که ساعت ۱۰/۳۰ آماده بشود ما با هواپیما برویم به کرمانشاه. طاق بستان محل قرارگاه بود. مجبور شدیم پیاده شویم، ماشین گرفتیم، رفتیم تا رسیدیم و تا ساعت ۱/۳۰ شب ما دنبال این بودیم، این دشمنی که دارد می‌آید، کیه؟ ساعت ۱/۳۰ شب یک پاسداری آمد، گفت: من اسلام‌آباد بودم، دیدم منافقین آمدند، ریختند توی شهر! تازه فهمیدم منافقین هستند ریختند توی شهر.» (بنیاد هابیلیان، آشنایی با عملیات مرصاد، <http://www.habilian.ir/fa/vije/vijenameha/Vijenameha/.html>)

۱. ایسنا، ۱۳۹۷/۵/۵

۲. پایگاه تخصصی و اطلاع رسانی دفاع مقدس، <http://www.fatehan.ir/page.aspx?pid=۲۶۵>

■ استعفاى نخست وزير

استعفاى "مهندس موسوى" تیتراول روزنامه جمهورى اسلامى در نیمه شهریور ۱۳۶۷ بود.^۱ این استعفا دقیقاً شب قبل از روزى که دولت قرار بود به مجلس عرضه شود، صورت گرفت.^۲

۱. متن استعفا نامه: برادر گرامى حجت‌الاسلام سید علی خامنه‌ای ریاست محترم جمهورى، با سلام و درود فراوان به اطلاع می‌رساند: ۱- برادر گرامى و متعهد مسعود روغنى زنجانى در روز ۶۷/۶/۱۳ از مسئولیت وزارت برنامه و بودجه استعفا دادند و این استعفا در شرایطى است که تصمیم گیرى برای انتخاب وزرای نیرو، جهاد سازندگى و بازرگانى هنوز مبهم است. با توجه به جهت گیرى روشن مجلس در امور مختلف و اطلاعاتى که از داخل مجلس محترم در دست است، احتمالاً بین ۵ تا ۸ وزیر از افراد معرفى شده رأى لازم را برای ادامه مسئولیت به دست نخواهند آورد و معنای این شرایط آن است که دولت در وضعیت کنونى کشور در تعدادى از وزارتخانه‌هاى حساس برای مدت نامعلومى وزیر نداشته باشد. ۲- با توجه به جمیع جهات ذکر شده و نیز مشکلات انتخاب وزرا، با عنایت به عدم تفاهم فی‌مابین که در انتخاب هر فردى بروز می‌نماید (که حتى در مواردى انتخاب یک وزیر به بیش از یک‌سال انجامیده است) و از آنجا که اینجانب اصالت در اختلافاتی که بین ۳ مرجع ریاست جمهورى، نخست‌وزیر و مجلس پیش می‌آید، براساس روح قانون اساسى و نیز صلاح کشور متمایل به مجلس منبعث از آرای ملت می‌دانم و معتقدم که در چنین مواقعی مصالح مملکت ایجاب می‌نماید رئیس جمهورى و نخست‌وزیر بدان تمکین نمایند، بدینوسیله براساس اصل ۱۳۵ قانون اساسى استعفاى خود را تقدیم می‌نمایم. توضیحات اجمالى در این خصوص به پیوست تقدیم می‌گردد. امید است این استعفا شرایط لازم را برای دولتی که نخست‌وزیر آن بتواند با استفاده از رهنمودهای مقام معظم ولایت فقیه و نیز با استفاده از تمام اختیارات آمده در اصل ۱۲۴ قانون اساسى (از جمله بخش‌های تردیدناپذیر آن نظارت بر کار وزیران، هماهنگ ساختن تصمیمات دولت در همه زمینه‌های اقتصادى، اجتماعى، فرهنگى، سیاست داخلی و خارجى و نیز تعیین برنامه و خط مشى دولت است) با اقتدار عمل نماید- فراهم سازد. ۳- با توجه به اصل ۱۳۵ قانون اساسى تا تعیین دولت جدید اینجانب به وظایف قانونى خود به صورت کامل ادامه خواهیم داد و اعضاى دولت خدمتگزار با نشاط و قدرت وظایف خود را با توانمندی لازم انجام خواهند داد. ۴- طبیعى است تا انتخاب دولت جدید، برادر دکتراى ولایتى به‌عنوان وزیر امور خارجه کشورمان با پشتیبانى نظام، بیانگر نظرات رسمى جمهورى اسلامى در مذاکرات صلح ژنو باشند و بتوانند با رهنمودهایی که به طور مستمر از رؤسای محترم ۳ قوه کسب می‌نمایند، به وظایف خود ادامه دهند. ضمناً فرصت را مغتنم شمرده اعلام می‌دارد: الف- اگر دولت خدمتگزار در طول سالیان دشوار و سراسر جنگ و جهاد گذشته توانسته باشد با توفیقات الهى خدماتى مورد رضایت مردم مؤمن و آزاده کشورمان انجام دهد، به یقین جز در سایه حمایت‌های همه‌جانبه رهبر کریم و عظیم‌الشان انقلاب و مردم ایثارگر و شهیدپرورمان نبوده است. معجزه دفاع مقدس به ایستادگى و مقاومت ۸ سال گذشته از آن امام و امت بزرگوار است و اگر دولت توانسته باشد، در این سالیان تنها لیاقت عنوان خدمتگزار محرومان را برای خود حفظ کند، بزرگترین افتخار را کسب کرده است و با این وصف، اینجانب خود را در مقابل امام امت و امت بزرگوار امام خجل می‌یابم. ب- بنده به‌عنوان یک خدمتگزار کوچک در هر شرایطى و در حد توان زیر فرمان نخست‌وزیر محترم جدید و دولت او خواهم بود و انشاء... از خدمات ناچیزی که ممکن است از دست اینجانب برآید، غفلت نخواهم کرد. قدرت‌های مستکبرجهانى و ایدى آنها باید بدانند که در کشور اسلامى- انقلابى ما اختلاف سلیقه و نظر در سیاست‌های داخلی و خارجى نمى‌تواند سبب فراموشى ضرورت وحدت صفوف در مقابل توطئه‌های آنان به‌ویژه توطئه شیطان بزرگ امریکا باشد و ملت رشید به یقین می‌دانند که در یک جامعه آزاد و سربلند که آثار دیکتاتورى و وابستگی از آن رخت برسته، آمد و رفت دولت‌ها یک امر طبیعى و انشاء... توأم با خیر و برکات برای مردم است. میرحسین موسوى ۶۷/۶/۱۶ (روزنامه جمهورى اسلامى، ۱۳۶۷/۶/۱۵)

گفته می‌شود: "نامه‌ای که به عنوان استعفانامه میرحسین موسوى در جراید منتشر شد دلایل اصلی استعفاى نخست وزیر نیست. بلکه نامه‌ای چند صفحه‌ای از سوى میرحسین موسوى خطاب به حضرت آیت‌ا... خامنه‌ای - رئیس جمهور وقت - در بولتن‌ها پخش شد که در آن، موسوى به طور دقیق دلایل استعفاى خود را شرح داده بود. آن‌گونه که در آن نامه اشاره شده بود، اصلی‌ترین علت استعفاى نخست وزیر، چیزی نبود جز دخالت‌های غیرقانونى حجت‌الاسلام هاشمى رفسنجانى در امور اجرائى کشور که به هیچ وجه در حیطه اختیارات وی نبوده است." (فارس نیوز به نقل از ویژه نامه رمز عبور، ۸۹/۶/۱۵)

۲. آیت ا... خامنه‌ای رئیس جمهورى وقت در پاسخ به این استعفا نوشتند: "برادر گرامى آقای موسوى نخست وزیر محترم، با سلام، نامه استعفاى شما را دریافت کردم و لازم می‌دانم چند موضوع را به جناب‌عالی گوشزد کنم: در شرایط حساس کنونى و در حالی که مذاکرات ژنو در جریان است و لازم است همه در برابر ترفندهای دشمنان آماده و از مسائل داخلی فارغ‌البال باشیم، استعفاى دولت بر خلاف مصلحت کشور و انقلاب است و ضربه‌ای بر مصالح نظام جمهورى اسلامى است. مشکل تعیین چند وزیر، مشکل جدیدى نیست. در سه سال گذشته (دوره دوم ریاست جمهورى اینجانب) همواره این مشکل با حکمیت هیات سه نفره منصوب امام حل شده و جنابعالی همواره از آن استقبال کرده‌اید. هم‌اکنون نزدیک به نیمی از وزراى دولت که [...] به تصریح حضرت امام هنوز به قوت خود باقى است مرجع حل مشکل خواهد بود. شما اگر مجلس را مرجع واقعى می‌دانید، نباید از عرضه دولت به مجلس و خواستن رای اعتماد، استنکاف کنید. اگر مجلس به دولت رای ندهد راه‌های قانونى برای تشکیل دولت جدید وجود دارد و این بهتر از آن است که شما درست شب قبل از روزى که دولت قرار است به مجلس عرضه شود، استعفا دهید و آن را در رسانه‌ها منتشر کنید. جنابعالی از اختیارات نخست‌وزیر طبق اصل ۱۳۴ کاملاً برخوردار بوده‌اید و حتى به برکت لطف حضرت امام و حمایتی که همواره از دولت کرده‌اند تا بتوانند وظایف خود را بخوبى انجام دهند، اختیاراتى بیش از مقرر در قانون نیز کسب کرده و آن را اعمال نیز کرده‌اید. توضیح این مطلب را در نامه پیوست به شخص شما ارائه خواهیم کرد. اینجانب با وجود اختلاف‌نظرهای چندى که با شما در نحوه اداره کشور

امام (ره) که همواره از دولت حمایت کرده بودند در مخالفت با این استعفا، خطاب به میرحسین موسوی نوشتند: "نامه استعفای شما باعث تعجب شد. حق این بود که اگر تصمیم بدین کار داشتید، لاقلاً من و یا مسئولین رده بالای نظام را در جریان می‌گذاشتید. در زمانی که مردم حزب... برای یاری اسلام فرزندان خود را به قربانگاه می‌برند چه وقت گله و استعفاست. شما در سنگر نخست وزیری، در چارچوب اسلام و قانون اساسی، به خدمت خود ادامه دهید. در صورتی که نسبت به بعضی از وزرا به توافق نمی‌رسید، چون گذشته عمل می‌شود. این حق قانونی مجلس است که به هر وزیری که مایل بود رأی دهد. تعزیرات از این پس در اختیار مجمع تشخیص مصلحت است، که اگر صلاح بداند به هر میزان که مایل باشد در اختیار دولت قرار خواهد داد.^۱ همه باید به خدا پناه ببریم؛ و در مواقع عصبانیت دست به کارهایی نزنیم که دشمنان اسلام از آن سوء استفاده کنند. مردم ما از اینگونه مسائل در طول انقلاب زیاد دیده‌اند، این حرکات هیچ تأثیری در خطوط اصلی و اساسی انقلاب اسلامی ایران نخواهد داشت. از آنجا که من به شما علاقه‌مندم، ان شاء... عندالملاقات مسائلی است که گوشزد می‌نمایم. والسلام.^۲ میرحسین موسوی پس از دریافت نظر امام (ره) طی نامه‌ای استعفای خویش را پس گرفت.^۳

■ پیام تاریخی بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران به رهبر بلوک شرق

در اولین روز سال ۱۹۸۹ میلادی، (۱۱ دی ۱۳۶۷) نامه تاریخی امام خمینی (ره) خطاب به «میخائیل گورباچف» آخرین رهبر اتحاد جماهیر شوروی نگاشته و سه روز بعد به وی ابلاغ شد. این نامه تاریخی را هیئت منتخب امام (ره) مرکب از آیت... جوادی آملی، محمدجواد لاریجانی و خانم مرضیه حدیدیه‌چی دباغ در مسکو به گورباچف تحویل دادند.^۴ از جمله محورهای مهم پیام موارد زیر است:

۱ - تجلیل از گورباچف به سبب شروع اصلاحات در نظام کمونیسم. ۲- پرهیز از ادامه سیاست اسلاف دایر بر خدازدایی و دین‌زدایی از جامعه. ۳- محکوم به زوال بودن کمونیسم و قرار گرفتن در موزه‌های تاریخ سیاسی به دلیل مادی‌گرایی.^۴

و اعتراض به روش‌های شما بویژه در مسائل اقتصادی دارم، همان‌طور که می‌دانید همواره در همه مراحل به شما کمک کرده‌ام و اکنون هم استعفای شما را به مصلحت ندانسته و اصرار بر آن را ضربه به نظام و حتی با کمال معذرت خیانت - البته خیانت غیرعمدی - می‌دانم و معتقدم خوب است جنابعالی امروز نظرات حضرت امام در امور اقتصادی را به طور درست بپذیرید. استعفا را نمی‌پذیرم و خواهش می‌کنم اصرار نکنید. سید علی خامنه‌ای. رییس جمهور» (روزنامه ایران، ۸۹/۵/۲۰، صفحه ۱۲)

۱. لغو حق تعزیرات حکومتی واگذار شده به قوه مجریه یکی از موضوعاتی است که در ماجرای استعفای نخست وزیر در سال ۱۳۶۷ مورد توجه بود. آیت اله هاشمی رفسنجانی در خاطرات خود نوشته است: "اجازه تعزیرات حکومتی را هم از نخست وزیر گرفته‌اند. به جلسه مجمع تشخیص مصلحت رفتم. احمدآقا نامه امام به مجمع را آورده بود که اجازه تعزیرات حکومتی را از دولت گرفته و به مجمع داده‌اند و آقای موسوی که برای گرفتن اختیارات بیشتر اقدام به استعفاء کرده بود، با گرفته شدن اختیارات مواجه شده است." (مرکز اسناد و مدارک آیت... هاشمی رفسنجانی، خاطرات روزانه آیت... هاشمی رفسنجانی سال ۱۳۶۷ - پایان دفاع، آغاز بازسازی، سه شنبه ۱۵ شهریور ۱۳۶۷ <https://rafsanjani.ir>)

۲. صحیفه امام، جلد ۲۱، ص ۱۲۳

۳. متن نامه ایشان: «بسم الله الرحمن الرحيم. محضر مبارک مقام رهبری، حضرت امام خمینی - مدظله العالی - ضمن تقدیم سلام و تحیات، پیام پدران و هشدار دهنده حضرت تعالی را به گوش جان شنیدم. اینجانب عزت و مصلحت را در تبعیت از مقام معظم رهبری می‌دانم و استعفای خود را که با انگیزه دلسوزی برای اسلام و انقلاب و مصلحت کشور تقدیم نموده بودم، پس می‌گیرم. مسائل و مواردی که چاره جویی آنها را به مصلحت کشور می‌دانم، حضوراً عرض می‌کنم و در هر حال مطیع امر رهبری به عنوان یک مرید و مقلد بوده و هستم. میرحسین موسوی، نخست وزیر». (پاورقی صحیفه امام، جلد ۲۱، ص ۱۲۴)

۴. انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی کتاب "دعوت توحیدی" نوشته علی‌اله سلیمی را درباره نامه امام خمینی (ره) به گورباچف توسط منتشر کرده است.

- تأکید بر تردید و تعلل نکردن در کمونیسم‌زدایی از شوروی و جهان. ۵ - تجلیل از آزادی مذهب به ویژه دین اسلام در شوروی. ۶- توصیه به اندیشیدن در دو جهان‌بینی مادی و الهی.^۱

آیت‌ا... جوادی آملی در یادداشتی درباره آن سفر می‌نویسد: "کار قرائت پیام و ترجمه آن، یک ساعت به طول انجامید و در این مدت، گورباچف در کمال ادب گوش می‌داد. در قسمتی از پیام که امام می‌فرماید: دیگر کمونیست را باید در موزه‌های تاریخی جهان بنگریم ... رنگ چهره‌اش تغییر کرد و صورتش سرخ شد... مسایل سیاسی مصطلح اصلاً در این پیام نبود، یعنی یک کلمه درباره قطعنامه ۵۹۸ و حالت نه جنگ، نه صلح و مانند آن نبود، فقط در پایان پیام، حضرت امام درباره افغانستان اشاره فرمودند که اگر شما اسلام را به درستی بشناسید، دیگر در مورد افغانستان این چنین نیندیشیده و تجدید نظر می‌کنید. در پایان نامه نیز حضرت امام فرمود: ما همچنان به زندگی مسالمت‌آمیز و حسن همجواری معتقدیم."^۲

«ادوارد شوارز نادزه» وزیر خارجه وقت شوروی هشت هفته بعد، پاسخ رسمی گورباچف را تسلیم امام خمینی (ره) کرد. متن نامه حاکی از آن بود که گورباچف ابعاد معنوی پیام امام را درک نکرده است. گورباچف ده سال بعد در مصاحبه‌ای از اینکه به هشدارهای آن روز بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران توجه نکرده بود، اظهار تأسف کرد. وی اظهار داشت: «مخاطب پیام آیت‌ا... خمینی از نظر من، همه اعصار در طول تاریخ بود».^۳

■ فتاوی امام درباره نویسنده کتاب آیات شیطانی و قطع رابطه ایران و انگلیس

اواخر سال ۱۳۶۷، پیام مهم امام خطاب به امت اسلام منتشر شد: "مؤلف کتاب «آیات شیطانی» که علیه اسلام و پیامبر و قرآن، تنظیم و چاپ و منتشر شده است، همچنین ناشرین مطلع از محتوای آن، محکوم به اعدام می‌باشند."^۴

کتاب آیات شیطانی نوشته سلمان رشدی، مسلمان هندی تبار انگلیسی، دربردارنده وقیحانه‌ترین اهانت‌ها به ساحت مقدس پیامبر (ص) و قرآن کریم است که چهارم مهر ۱۳۶۷ (۲ سپتامبر ۱۹۸۸) انتشارات وایکینگ آن را منتشر شد. پس از حکم امام درباره مولف این کتاب^۵، مراجع دینی قم و مشهد هم درس‌های خود را تعطیل کردند و دولت چهارشنبه ۲۶ بهمن

۱. پژوهش خبری صدا و سیما، واکاوی پیام تاریخی امام به گورباچف، دعوت توحیدی، ۱۳۹۵/۱۰/۱۱

۲. پایگاه اطلاع رسانی و خبری جماران، شرح ماجرای ابلاغ نامه امام به گورباچف به روایت آیت‌ا... جوادی آملی، ۹۱/۱۰/۱۱

۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۷۸/۳/۱۱

۴. امام در ادامه نوشتند: "از مسلمانان غیور می‌خواهم تا در هر نقطه که آنان را یافتند، سریعاً آنها را اعدام نمایند تا دیگر کسی جرأت نکند به مقدسات مسلمین توهین نماید و هر کس در این راه کشته شود، شهید است ان شاء... . ضمناً اگر کسی دسترسی به مؤلف کتاب دارد ولی خود قدرت اعدام او را ندارد، او را به مردم معرفی نماید تا به جزای اعمالش برسد." (۱۳۶۷/۱۱/۲۵ - صحیفه امام، جلد ۲۱، ص ۲۶۳)

۵. امام در صیانت از اسلام و ارزشهای اسلامی دقت نظر ویژه‌ای داشتند. بهمن سال ۱۳۶۷ ماجرای دیگری نیز رخ داد که واکنش امام را در پی داشت: رادیو ایران در برنامه‌ای به مناسبت سالروز تولد حضرت فاطمه زهرا (س) صدای مخاطبی که اوشین (و نه حضرت زهرا سلام... علیها) را به عنوان الگوی خود معرفی می‌کرد، به روی آنتن برد. امام فردای آن روز به محمد هاشمی، مدیرعامل صدا و سیما جمهوری اسلامی نوشتند: "با کمال تأسف و تأثر روز گذشته (۸ بهمن) از صدای جمهوری اسلامی مطلبی در مورد الگوی زن پخش گردیده است که انسان شرم دارد بازگو نماید. فردی که این مطلب را پخش کرده است تعزیر و اخراج می‌گردد، و دست اندرکاران آن تعزیر خواهند شد. در صورتی که ثابت شود قصد توهین در کار بوده است، بلاشک فرد توهین کننده محکوم به اعدام است. اگر بار دیگر از اینگونه قضایا تکرار گردد، موجب تنبیه و توبیخ و مجازات شدید و جدی مسئولین بالای صدا و سیما خواهد شد. البته در تمامی زمینه‌ها قوه قضاییه اقدام می‌نماید." (صحیفه امام، جلد ۲۱، ص ۲۵۱) به دستور امام قوه قضاییه وارد عمل شد و چند روز بعد تلفنگرامی از سوی عبدالکریم موسوی اردبیلی

۱۳۶۷ را عزای عمومی اعلام کرد. نمایندگان مجلس شورای اسلامی نیز با صدور بیانیه‌ای از حکم امام حمایت کردند. قشرهای مختلف مردم و سایر مسئولان نظام نیز به حمایت از این حکم و اعتراض به حمایت انگلیس و آمریکا از اقدام علیه اسلام پرداختند.^۱

اعتراضات در ایران باعث شد جامعه اقتصادی اروپا، روابط با ایران را به پایین‌ترین حد خود تنزل دهد. سفرای ۱۲ کشور اروپایی هم به کشورهای خود فراخوانده شدند و هرگونه تماس در سطح بالا با دولت ایران را لغو کردند. دولت ایران نیز متقابلاً سفرای خود را از آن کشورها به ایران فراخواند. نهم اسفند، ماجرا بعد دیگری به خود گرفت؛ مجلس شورای اسلامی در جلسه فوق‌العاده‌ای با اعلام ضرب‌الاجل یک‌هفته‌ای برای انگلیس، تداوم رابطه سیاسی با دولت انگلیس را به عذرخواهی مقامات انگلیسی و تجدید نظر آنان در مواضع غیر اصولی‌شان در قبال جهان اسلام و کتاب «آیات شیطانی» مشروط کرد. هر چند دولت انگلیس اعلام کرد خواهان قطع روابط با ایران نیست و خود را از ماجرای انتشار آیات شیطانی جدا می‌داند، اما از آنجا که این موضع‌گیری به معنای عذرخواهی رسمی و علنی لندن از مسلمانان نبود، ۱۶ اسفند ۶۷ وزارت امور خارجه ایران در بیانیه‌ای، قطع کامل روابط سیاسی ایران با انگلیس را اعلام کرد.

روابط ایران و انگلیس تا چند سال بعد تحت تاثیر این موضوع بود، تا اینکه در دولت خاتمی شرایط برای ایجاد روابط دوباره با انگلیس فراهم شد. در سال ۱۳۷۹ نیز کمال خرازی، وزیر امور خارجه به بریتانیا سفر کرد و به تدریج روابط ایران و بریتانیا تا سطح سفیر ارتقا یافت.^۲ سلمان رشدی هم سال‌هاست تحت حمایت سرویس‌های اطلاعاتی انگلیس و کشورهای غربی قرار دارد. او در سال ۲۰۰۷ از دست ملکه انگلیس، نشان شوالیه دریافت کرد.^۳

■ جمع‌بندی

دهمین سال انقلاب شاهد تحولات بسیار مهمی بود. پذیرش قطعنامه و پایان جنگ نابرابر رژیم بعث صدام علیه ایران در صدر موضوعات مهم سال ۱۳۶۷ قرار دارد. پذیرش قطعنامه در حالی صورت گرفت که رژیم بعث با مساعدت تجهیزاتی و اطلاعاتی کشورهای غربی و حتی شوروی، در حال پیشروی در خاک ایران بود. در خلیج فارس نیز آمریکا ضمن تقابل آشکار با نیروی دریایی ایران و بمباران سکوه‌های نفتی کشور، هوایمی‌های مسافربری ایران را هدف قرار داده بود. در این اوضاع و با وجود اشتیاق بسیاری از مردم برای حضور در جبهه‌ها، رهبر انقلاب قطعنامه شورای امنیت را پذیرفتند. مردم انقلابی هم با حضور در راهپیمایی بیعت با امام از تصمیم ایشان حمایت کردند و شور انقلابی و ولایتمداری خود را در دهمین سال انقلاب به نمایش گذاشتند.

رئیس دیوانعالی کشور خطاب به حضرت امام مخابره شد که در آن ضمن اشاره به سهل‌انگاری و نبود قرینه‌ای دال بر سوء نیت عاملان پخش برنامه، از امام تقاضای عفو آنان را کرده بود. امام نیز ایشان را عفو کردند. (صحیفه امام، جلد ۲۱، ص ۲۵۱)

۱. پایگاه اطلاع رسانی، khamenei.ir، شوالیه‌ی شیطان، ۱۳۸۹/۱۱/۲۴

۲. تاریخ ایرانی، ۱۳۹۰/۱۰/۹

۳. فارس نیوز، ۱۳۹۱/۶/۲۸

شکست منافقین در عملیات مرصاد نقطه عطف دیگری در تحولات سال ۱۳۶۷ بود. منافقان که تا آن زمان شیوه‌های مختلفی از ترور تا همراهی با دشمن بعثی را برای تقابل با انقلاب آزموده بودند، این بار با حمله به خاک ایران نقش خود را ایفا کردند. البته فرصتی فراهم شد تا مدافعان انقلاب ضربه‌ای کمرشکن به آنها وارد کنند. حادثه دیگری که در دهمین سال انقلاب به وقوع پیوست و تاثیر آن کماکان پابرجاست، فتوای امام درباره قتل نویسنده کتاب موهن آیات شیطانی بود. این ماجرا ضمن تاثیر بر روابط ایران و کشورهای اروپایی، به قطع رابطه ایران و انگلیس انجامید. ارسال نامه امام به رهبر بلوک شرق، انتخابات دور سوم مجلس شورای اسلامی، استعفای نخست وزیر و پرواز نخستین هواپیمای سبک ساخت ارتش ایران^۱ از دیگر موضوعات مهمی است که در فهرست تحولات سال ۱۳۶۷ قرار می‌گیرد.

۱. ۱۵ فروردین سال ۱۳۶۷ اولین هواپیمای سبک ترابری ساخت نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران به نام «پرستو» با حضور هاشمی رفسنجانی، رئیس وقت مجلس شورای اسلامی به پرواز درآمد. آرمان بیات، کارشناس صنعت هوانوردی با بیان اینکه نخستین جرقه‌های تولید هواپیما در ایران در سال‌های ۶۶ و ۶۷ زده شد، می‌گوید بچه‌های خلاق جهاد خودکفایی هواپیمای آمریکایی بنانزا را که یک هواپیمای فوق سبک و آموزشی بود با موفقیت مهندسی معکوس کردند. این هواپیما با نام پرستو در اختیار مرکز آموزش خلبانی نیروی هوایی قرار گرفت. پرستو هواپیمایی تک موتوره، تک پیستونه و دونفره بود که تعدادی از آن ساخته شد ولی بعدها این مدل هواپیما دیگر مورد استفاده قرار نگرفت و کل پروژه پرستو متوقف ماند. (خبرگزاری مهر، ۱۳۹۶/۳/۲۳)